

להחזיק בידית של הדלת?

Category: חגים, סוכות

המצווה הקלה ביותר לביצוע היא ברכת הלולב, וניתן לבצעה על 'רגל אחת'. איננו ממתנינים עד שהיהודי ייכנס כולו לסוכה המקיפה את כל הגוף, שכן מצווה אחת מקשרת אותו לנצח לקב"ה

המצוות הקשות לביצוע

כשהרבי יצא עם 'עשרת המבצעים', היו 'מבצעים' שמטבע הדברים היו קלים יותר לעיכול ולהשפעה, ולעומתם היו 'מבצעים' שהיו קשים יותר. למשל, לבוא למישהו ולהציע לו להתחיל לשמור על כשרות, זה סיפור די סבוך ומורכב וזה לא מתרחש בפגישה של חמש דקות. הוא צריך לשנות את הרגליו הקבועים, להתנזר ממאכלים שאהובים עליו (במידה שהם לא כשרים). קשה לדרוש מאדם לשנות את הרגליו ולחיות תדיר תחת שליטה עצמית.

כמו-כן לדבר עם אנשים על טהרת המשפחה, אי אפשר על רגל אחת. צריך כמובן לדבר עם שני בני הזוג להבהיר להם את הדרישות, לדבר איתם על הפרטים, ללכת איתם לסיור במקווה וכו' וכו'.

אך ישנם 'מבצעים' קלים יותר, כמו 'מבצע מזוזה' ☞ קובעים את המזוזה על פתח הדלת פעם אחת ולתמיד וחסל. אבל גם זה כרוך בקשיים כלשהם, שהרי מחירה של מזוזה היא כשישים דולר. ישנם כאלו שמוכנים לקבוע מזוזה על פתח ביתם הפרטי, אבל בדלת של המשרד זה כבר סיפור אחר. לא נעים לו שכל אדם שנכנס למשרד ידע שהוא יהודי, הוא חושש שזה יזיק לו לעסקים, ובכלל הוא קצת מתבייש להתבלט, במקום העבודה הוא מעוניין לשמור על פרופיל נמוך.

אחד ה'מבצעים' הקלים יותר הוא 'מבצע תפילין'. אתה פוגש אדם ומציע לו להניח תפילין. הדבר היחידי שהוא צריך לבצע הוא להפשיל את השרוול ולהקדיש לזה פחות מחמש דקות. ואכן די קל ☞ יחסית ☞ לשכנע אנשים לקיים את המצווה הזאת. כמובן גם ב'מבצע' הזה יש אנשים שמתעצלים, בפרט בחורף שצריך להוריד כמה שכבות של בגדים כדי להגיע ליד האוריגינלית☞

ב'מבצע תפילין' פוגשים אנשים רבים שיש להם תירוצים מאד פילוסופיים כדי להשתמט מכך, כמו "היכן היה אלוקים בשואה?". כאילו שהוא לא מעוניין להניח תפילין בגלל השואה, שכן בלעדיה הוא בוודאי היה מניח תפילין כל בוקר☞ הרבי כתב פעם למישהו במכתב שקורבנות השואה הם יותר מדי קדושים בכדי שיוכלו להשתמש בהם כתירוץ לאדם שמתעצל לקיים מצוה.

ניתן לפגוש גם אנשים שמוכנים לטעון שהם "לא מאמינים באלוקים" כדי שלא יבלבלו להם את המוח באמצע היום עם הנחת תפילין.

מצווה קלה ומהירה

המבצע הקל ביותר של הרבי הוא 'מבצע לולב'. 'למבצע' הזה יש את אחוזי ההצלחה הגבוהים ביותר. חסידים הולכים ברחוב עם לולב ואתרוג, פוגשים אדם שנראה כיהודי, מתעניינים אם הוא אכן יהודי ומציעים לו לאחוז בידו את הלולב והאתרוג ולעשות ברכה.

בדרך כלל אנשים לא מסרבים לעשות את המצווה הזאת, שכן זוהי המצווה הכי קלה לביצוע. לא דורשים ממך להתפשט, לא לגמרי כמו במקווה, ולא קצת כמו במבצע תפילין, וכך לא מבקשים ממך לשנות הרגלים או לשלם כסף חלילה. סך הכול תחזיק את הלולב לדקה אחת ותעשה ברכה. ולאמתו של דבר, ברגע שהוא לוקח את הלולב בידו, אפילו ללא אמירת ברכה, הוא כבר קיים את המצווה.

המצווה הזאת היא המצווה היחידה בתורה שמקיימים אותה על ידי שמחזיקים אותה ביד לדקה אחת. וזה מבוסס על הפסוק שקראנו היום בתורה: "ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר" (ויקרא כג, מ). כלומר, מספיק לקחת ביד ובזה יוצאים ידי חובת המצווה הזאת.

האבן עזרא על הפסוק שואל: מי אמר ש"ולקחתם" הכוונה לקחת ביד? הלא בתורה מצאנו עוד מקום שבו נאמר הביטוי לקיחה ושם אין זה מספיק שלוקחים ביד. בקרבן פסח כתוב "ויקחו להם איש שה לבית אבות" (שמות יב, ג). ושם אין הכוונה רק להחזיק ביד אלא לשחוט ולאכול את הקורבן. ואם-כן מהיכן אנחנו יודעים שהביטוי "ולקחתם לכם" שמופיע כאן משמעותו לקחת ביד?

עונה האבן עזרא, שכל המצווה של לולב ואתרוג ידועה לנו מהמסורת. כיצד אנחנו יודעים איך נראה לולב? מהיכן אנחנו יודעים מה זה בדיוק אתרוג ובמה הוא שונה מלימון רגיל שהם מאד דומים? אני בטוח שאדם שלא יודע מהו אתרוג ייקח אותו וישתמש בו לסלט שלו. אלא שהכול נמסר לנו במסורת. זוהי הסיבה שחסידים נוהגים להשיג אתרוג קלאבריה מאיטליה, משום שעל המקום הזה ועל העצים הללו יש מסורת של למעלה מאלף שנה שיהודים לקחו משם אתרוגים לחג הסוכות.

כך גם לגבי הביטוי "ענף עץ אבות" שמובא בפסוק, מהיכן אנחנו יודעים שמדובר בהדסים? אלא אומר הרמב"ם בהקדמתו לפירוש המשניות שזה הכול במסורת.

וכן אומר האבן עזרא שמהפסוק עצמו לא היינו יודעים ש"ולקחתם לכם" משמעותו שמספיק להחזיק ביד, ובלשונו של האבן עזרא: "אנחנו נאמין בדברי המעתיקים כי לא יכחישו הכתוב". כלומר, שהפרטים הללו באו במסורת מאב לבנו ומרב לתלמידו עד למשה רבינו שהוא לימד אותנו כיצד מקיימים את מצות לולב שמספיק להחזיקו ביד.

להיות 'שייך'

הנקודה המעניינת היא, שבחג הסוכות אנחנו מוצאים שתי מצוות שמייצגות למעשה את שני הקצוות בקיום המצוות. מצד אחד מצות סוכה היא המצוה היחידה שבה האדם כולו נכנס לתוך המצוה. את שאר המצוות אנחנו מקיימים באיבר מסוים ספציפי (תפילין ביד ובראש, תפילה עם הפה וכו'). ואילו הסוכה היא המצוה היחידה שמקיפה את האדם מראשו ועד רגליו כי אליה נכנס היהודי כולו לתוכה כולל עם המגפיים שלו.

ומצד שני ☞ מצות לולב שדורשת נטילה קלה של ארבעת המינים ביד וכבר קיימת בזה את המצוה. ממש מן הקצה אל הקצה. ישנו ביטוי של אדמו"ר הזקן שהבטיח לחסידים שלו ש"מי שיחזיק בידית הדלת שלו" ☞ "האלטען זיך אין זיין קליאמקע" ☞ לא ימות בלי תשובה (ראה 'ספר השיחות' תרפ"ו עמ' 99). מה משמעות הביטוי הזה "להחזיק בידית הדלת"? המשמעות היא שיהיה קשר כלשהו, להיות שייך בצורה כזאת או אחרת, ומי שיהיה לו קשר ויהיה שייך יש לו פוליסת ביטוח שלא ימות ללא תשובה.

כך גם לגבי 'מבצע לולב'. אי אפשר להמתין לכל יהודי עד שהוא יכנס כל-כולו לתוך המצוה, אי אפשר לחכות עד שהוא יתחיל לאכול כשר, להניח תפילין או לקבוע מזוזה על הדלת. אנחנו צריכים לדאוג שהוא לפחות "יחזיק בידית", ב"קליאמקע" של העם היהודי ואז הוא כבר יהיה "שייך" לעם ישראל ויש סיכוי טוב שהוא יישאר חלק מהעם היהודי.